

21.12.2017

1 Asia

Epäillyt kilpailunrajoitukset pikaruuan internet-tilausvälityksessä

2 Osapuolet

Asianosainen:

SLM Finland Oy

Toimenpidepyynnön tekijä:

Pizza Master Avoin yhtiö

3 Ratkaisu

Kilpailu- ja kuluttajavirasto poistaa asian käsittelystä.

4 Asian vireilletulo

1. Pizza Master Avoin yhtiö (jäljempänä PizzaMaster tai toimenpidepyynnön tekijä) teki Kilpailu- ja kuluttajavirastolle (jäljempänä KKV) 13.1.2014 toimenpidepyynnön, joka koskee SLM Finland Oy:n (jäljempänä SLM) ylläpitämää "Pizza-online.fi" -nimistä verkkopalvelua (jäljempänä Pizza-online). Toimenpidepyynnön mukaan SLM käyttää väärin määräävää markkina-asemaansa asettamalla Pizza-onlinea käyttäville ravintoloille yksinostovelvoitteen, jonka johdosta ravintola ei saa käyttää Pizza-onlinea kanssa kilpailevia ruuan tilausvälitysjärjestelmiä. Toimenpidepyynnön mukaan Pizza-online lisäksi asettaa asiattomia ehtoja asiakkaina oleville ravintoloille kieltämällä ravintoloita veloittamasta internetistä ja paikan päältä tilattavista ruoka-annoksista eri hinnoista.
2. Asian käsittelyn aikana KKV on vastaanottanut selvityksiä sekä SLM:ltä että toimenpidepyynnön tekijältä. Lisäksi KKV on ollut yhteydessä muihin markkinoilla toimiviin elinkeinonharjoittajiin.
3. KKV on toimittanut 21.11.2017 päätösluonnoksen osapuolille tiedoksi ja varannut näille mahdollisuuden lausua päätösluonnoksesta.

5 Asiaselostus

5.1 Osapuolet

4. SLM on vuonna 2005 perustettu ohjelmistoyhtiö, joka toimii Pizza-onlinein taustayhtiönä. SLM Finland Oy on osa kansainvälistä Delivery

21.12.2017

Hero -konsernia, jonka pääkonttori sijaitsee Saksassa. SLM:n toimialakuvauksen mukaan se harjoittaa tietojenkäsittelyä ja palvelintilan vuokrausta sekä niihin liittyvien palveluiden tarjoamista. SLM:n toimittamien tietojen mukaan noin 98–100 % sen liikevaihdosta on peräisin Pizza-onlinesta. SLM ei omista ravintoloita, joiden aterioita se välittää.

5. PizzaMaster on vuonna 2009 perustettu yhtiö, jonka päätoimialana on pizzeria-, kahvila- ja ravintolatoiminta. PizzaMaster omistaa kolme pika-ruokaravintolaa, jotka sijaitsevat Joensuussa, Lieksassa ja Kontiolahdella.

5.2 Pizza-online.fi

6. SLM:n pääasiallinen tuote on sen pizza-online.fi -verkkopalvelu. Pizza-online on internetissä toimiva ruoan tilausvälityspalvelu ja sitä käyttävät toisaalta itsenäiset ravintola-alan yrittäjät sekä ketjut ja toisaalta kuluttaja-asiakkaat. Pizza-online on verkossa toimiva alusta, joka yhdistää ravintolat ja kuluttajat toisiinsa.
7. Sopimus Pizza-online ja yksittäisen ravintolan välillä tehdään internetin välityksellä siten, että sopimuksen katsotaan syntyneen, kun ravintola täyttää Pizza-online sopimuslomakkeen, hyväksyy sopimusehdot ja toimittaa aterialistauksensa palveluun.
8. Kuluttaja voi Pizza-online avulla etsiä ja valita tietyllä etäisyydellä sijaitsevan ravintolan, jonka aterialistauksesta kuluttaja valitsee haluamansa ruoka-annoksen ja tilaa sen palvelussa. Tilaustapahtuman jälkeen Pizza-online välittää tilaustiedot tilauksen saaneelle ravintolalle, jossa annos valmistetaan. Pizza-onlinea käyttävät ravintolat vastaavat kotiinkuljetuspalvelusta. Kuluttaja voi kotiinkuljetuksen sijaan noutaa ruoka-annoksen myös itse ravintolasta.
9. Kuluttaja maksaa tilauksensa käteisellä, pankki- tai luottokortilla tai pankkisiirrolla. Käteisellä maksettaessa tilaus maksetaan suoraan ravintolalle, kun taas verkossa kortilla tai pankkisiirrolla maksettaessa tilaus maksetaan SLM:lle. SLM tilittää vastaanottamansa maksut viikoittain ravintolalle vähentäen niistä samalla oman palvelumaksunsa (jäljempänä komissio).
10. Pizza-online -palvelussa kuluttaja voi tilauksen tekemisen lisäksi vertailla tarjottavien tuotteiden sisältöä ja hintoja. Ravintolan näkökulmasta läsnäolo Pizza-online -palvelussa edesauttaa ravintolan näkyvyyttä kuluttajille.

21.12.2017

5.3 Tutkinnan kohteena oleva menettely

11. SLM:n ja sen asiakasravintoloiden välisissä sopimuksissa on huhtikuuhun 2015 saakka asetettu ravintoloille niin sanottu yksinostovelvoite. Velvoite on ilmaistu sopimuksissa seuraavasti:

”Sopimus on eksklusiivinen ja sen voimassa ollessa yhteistyö Pizza-Onlinen kilpailijoiden kanssa sekä ruokatilausten vastaanottaminen muista online-tilauskanavista on kiellettyä.”

Lisäksi sopimuksessa todettiin, että mikäli kyseistä ehtoa rikotaan, on Pizza-onlinella oikeus päättää yhteistyösopimus välittömästi.

12. Toimenpidepyynnön tekijän mukaan Pizza-online irtisanoi Pizza-onlinen ja PizzaMasterin välisen sopimuksen ilman irtisanomisaikaa välittömästi sen jälkeen, kun tekijä oli ottanut käyttöönsä Pizza-onlinen kanssa kilpailevan pikaruoan tilausvälityspalvelun Pizza-onlinen lisäksi.
13. KKV esitti tekemiensä selvitysten pohjalta alustavan arvionsa menettelyn kilpailuvaikutuksista SLM:lle 4.4.2016. Alustavan arvion mukaan SLM:n heinäkuuhun 2015 saakka soveltamalla yksinostovelvoitteella oli voinut olla kilpailua rajoittavia vaikutuksia. KKV:n alustavan arvion mukaan SLM:n ja Pizza-onlinen kanssa kilpailevien pikaruoan tilausvälityspalveluiden markkinoille pääsy tai kasvu oli voinut ehdon vuoksi hankaloitua. KKV:n alustavan arvion mukaan yksinostolausekkeen käyttämisessä oli voinut olla kyse kilpailulain 7 §:n kieltämästä määräävän markkina-aseman väärinkäytöstä.
14. KKV:n SLM:ltä saaman selvityksen mukaan SLM on lakannut heinäkuusta 2015 alkaen vaatimasta Pizza-onlineen kuuluville ravintoloilta yksinomaista kuulumista sen palveluun eli luopunut yksinostovelvoitteesta.¹ SLM:n antamien tietojen mukaan ravintolat voivat kuitenkin tällä hetkellä halutessaan tehdä sopimuksen niin sanotusta premium-palvelusta, jolloin Pizza-online edellyttää, että ravintola ei samanaikaisesti kuulu muihin online-tilausvälityspalveluihin. Premium-sopimuksen tehnyt ravintola saa Pizza-online -palvelussa tavallista palvelua paremman näkyvyyden sekä joitakin muita etuja. Pizza-online -palvelua käyttää tällä hetkellä noin 800 ravintolaa, joista noin neljäsosalla on käytössä kyseinen premium-palvelu.
15. SLM on lisäksi sopimuksissaan edellyttänyt, että ”ravintoloiden online-hinnoittelun tulee vastata ravintolan normaalia hinnoittelua”. SLM:n KKV:lle antamien tietojen mukaan kyseisellä lausekkeella tarkoitetaan sitä, että ravintolasta muualla syötäväksi tarkoitetun eli takeaway-tuotteen hinnan tulee olla sama riippumatta siitä, tilataanko takeaway-ateria Pizza-onlinen kautta, ravintolan omien internet-sivujen kautta,

¹ SLM:n selvitys 13.5.2016, s. 5.

21.12.2017

puhelimitse vai fyysisesti ravintolassa paikan päällä. Rajoitus koskee SLM:n mukaan ainoastaan takeaway-tuotteiden hintoja, joten ravintolassa paikan päällä syödyn ruoka-annoksen hinta voi sopimusehdon estämättä poiketa takeaway-hinnasta. SLM:n antamien tietojen mukaan hinnoittelua koskeva lauseke ei rajoita ravintolaa asettamasta eri hintoja tuotteille mahdollisissa muissa pikaruokan tilausvälityspalveluissa.

6 Ratkaisun perustelut

6.1 Relevantit markkinat

16. SLM:n menettely on kohdistunut pikaruokan tilausvälitykseen internetin välityksellä Suomessa.
17. Asian lopputulos huomioiden KKV ei pidä tarpeellisena ottaa täsmällisesti kantaa relevantteihin markkinoihin.

6.2 Lainsäädäntö

Elinkeinonharjoittajien väliset kielletyt kilpailunrajoitukset

18. Kilpailulain 5 §:n mukaan sellaiset elinkeinonharjoittajien väliset sopimukset, elinkeinonharjoittajien yhdenmukaistetut menettelytavat, joiden tarkoituksena on merkittävästi estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua tai joista seuraa, että kilpailu merkittävästi estyy, rajoittuu tai vääristyy, ovat kiellettyjä.
19. Kiellettyjä ovat erityisesti sellaiset sopimukset, päätökset ja menettelytavat:
 - 1) joilla suoraan tai välillisesti vahvistetaan osto- tai myyntihintoja taikka muita kauppaehtoja;
 - 2) joilla rajoitetaan tai valvotaan tuotantoa, markkinoita, teknistä kehitystä taikka investointeja;
 - 3) joilla jaetaan markkinoita tai hankintalähteitä;
 - 4) joiden mukaan eri kauppakumppaneiden samankaltaisiin suorituksiin sovelletaan erilaisia ehtoja siten, että kauppakumppanit asetetaan epäedulliseen kilpailuasetelmaan; tai
 - 5) joiden mukaan sopimuksen syntymisen edellytykseksi asetetaan se, että sopimuspuoli hyväksyy lisäsuoritukset, joilla niiden luonteen vuoksi tai kauppatavan mukaan ei ole yhteyttä sopimuksen kohteeseen.

21.12.2017

Määrävän markkina-aseman väärinkäyttö

20. Kilpailulain 4 §:n mukaan määrävällä markkina-asemalla tarkoitetaan yhdellä tai useammalla elinkeinonharjoittajalla tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymällä olevaa koko maan tai tietyn alueen kattavaa yksinoikeutta tai muuta sellaista määrävää asemaa tietyillä hyödykemerkkinoilla, joka merkittävästi ohjaa hyödykkeen hintatasoa tai toimitusehtoja taikka vastaavalla muulla tavalla vaikuttaa kilpailuolosuhteisiin tietyllä tuotanto- tai jakeluportaalla.
21. Kilpailulain 7 §:n mukaan yhden tai useamman elinkeinonharjoittajan tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymän määrävän markkina-aseman väärinkäyttö on kiellettyä.
22. Väärinkäyttöä voi olla erityisesti:
 - 1) kohtuuttomien osto- tai myyntihintojen taikka muiden kohtuuttomien kauppaehtojen suora tai välillinen määrääminen;
 - 2) tuotannon, markkinoiden tai teknisen kehityksen rajoittaminen kuluttajien vahingoksi;
 - 3) erilaisten ehtojen soveltaminen eri kauppakumppanien samankaltaisiin suorituksiin kauppakumppaneita epäedulliseen kilpailuasetelmaan asettavalla tavalla; tai
 - 4) sen asettaminen sopimuksen syntymisen edellytykseksi, että sopimuspuoli hyväksyy lisäsuoritukset, joilla niiden luonteen vuoksi tai kauppatavan mukaan ei ole yhteyttä sopimuksen kohteeseen.

6.3 SLM:n menettelyä koskeva oikeudellinen arviointi

23. KKV on arvioinut SLM:n yksinostolauseketta kilpailulain 7 §:n mukaisena mahdollisena määrävän markkina-aseman väärinkäyttönä.
24. SLM on luopunut yksinostolausekkeen käytöstä heinäkuussa 2015. Muutetun menettelyn seurauksena ravintoloiden ei ole enää välttämätöntä olla yksinomaisessa suhteessa Pizza-onlineen voidakseen käyttää palvelua. Ravintolat, mukaan lukien toimenpidepyynnön tehnyt PizzaMaster, voivat siten halutessaan käyttää Pizza-onlineen lisäksi tämän kanssa kilpailevia pikaruuan tilausvälityspalveluita. Lisäksi ravintolalla on edelleen mahdollisuus ilman irtisanomisaikaa irtisanoa Pizza-online -sopimuksensa. KKV katsoo, että yksinostovelvoitteesta aiheutunut epäily kilpailunrajoitus on poistunut.
25. Kilpailulain 31 §:n mukaan KKV selvittää kilpailunrajoituksia ja niiden vaikutuksia. KKV ryhtyy toimenpiteisiin kilpailunrajoituksen tai sen vahingollisten vaikutusten poistamiseksi, jos se katsoo elinkeinonharjoitta-

21.12.2017

jan tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymän rajoittavan kilpailua 5 tai 7 §:ssä taikka Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklassa tarkoitettulla tavalla ja toimenpiteisiin ryhtyminen on tarpeen terveen ja toimivan kilpailun turvaamiseksi markkinoilla.

26. Koska epäilty kilpailunrajoitus on poistunut, ei KKV pidä tarpeellisena ottaa täsmällisemmin kantaa yksinostolausekkeen mahdollisiin kilpailua rajoittaviin vaikutuksiin.
27. Yksinostolausekkeen lisäksi KKV on selvittänyt toimenpidepyynnössä esiin tuotua ravintoloiden hinnoittelua rajoittavaa sopimusehtoa. Sopimuksen mukaan Pizza-onlineen kuuluvan ravintolan ”online-hinnoittelun tulee vastata ravintolan normaalia hinnoittelua” (jäljempänä hintapari-teettiehto). SLM:n antamien tietojen mukaan sopimusehto koskee ainoastaan ravintolan ns. takeaway-myyntiä, eikä se rajoita ravintolaa asettamasta eri hintoja muissa tilausvälityspalveluissa.
28. KKV on arvioinut hintapari-teettiehtoa sekä kilpailulain 7 §:n mukaisena mahdollisena määrävän markkina-aseman väärinkäyttönä että kilpailulain 5 §:n mukaisena elinkeinonharjoittajien välisenä sopimuksena.
29. KKV katsoo, että mainitun kaltainen hintapari-teettiehto voi olla kilpailulle haitallinen erityisesti silloin, jos se rajoittaa ravintolan hinnoittelua kilpailuvissa pikaruuan tilausvälityspalveluissa. Käsillä olevassa tilanteessa hintapari-teetti kohdistuu ainoastaan ravintolan ja Pizza-online väliseen suhteeseen. Ravintola on siten vapaa määrittelemään ruoka-annokselle Pizza-online -palveluun eri hinnan kuin tämän kanssa kilpailevaan pikaruuan tilausvälityspalveluun.
30. KKV ottaa myös huomioon, että ravintolan ja tilausvälityspalvelun väliseen suhteeseen rajoittuva hintapari-teettiehto voi jossain määrin olla myös tarpeellinen niin sanotun vapaamatkustajaongelman ehkäisemiseksi. Ravintolan voidaan arvioida saavan tilausvälityspalvelun käyttämisestä kaupallista hyötyä ainakin sitä kautta, että palveluun kuuluminen parantaa ravintolan näkyvyyttä. Tilanteessa, jossa asiakas olisi valinnut ruoka-annoksen Pizza-online -palvelussa, mutta tilaisi sen suoraan ravintolalta edullisemmalla hinnalla, korjaisi ravintola palvelusta koituvaa hyötyä korvaamatta sitä palvelulle.
31. KKV ei pidä terveen ja toimivan kilpailun turvaamiseksi tarpeellisena ottaa täsmällisemmin kantaa SLM:n soveltamaan hintapari-teettiehtoon. KKV ottaa huomioon, että kukin ravintola asettaa itse annoksiensa myyntihinnat, ja että pikaruokaa tarjoavien ravintoloiden välillä yleisesti ottaen on katsottava olevan runsaasti kilpailua. KKV:n näkemyksen mukaan myöskään toimenpidepyynnön tekijä ei ole tuonut esille seikkoja, joiden perusteella hintapari-teettiehdon vaikutuksia kilpailulle tulisi arvioida toisin.

21.12.2017

7 Johtopäätökset

32. SLM on ilmoittanut muuttaneensa elokuussa 2015 menettelyään siten, että ravintoloiden ei ole välttämätöntä olla yksinomaisessa suhteessa Pizza-onlineen voidakseen käyttää palvelua. Ravintolat mukaan lukien toimenpidepyynnön tehnyt Pizza Master voivat siten halutessaan käyttää Pizza-onlineen lisäksi tämän kanssa kilpailevia pikaruokan tilausvälityspalveluita. Lisäksi ravintolalla on mahdollisuus ilman irtisanomisaikaa irtisanoa sopimuksensa Pizza-onlineen kanssa.
33. Koska SLM on lopettanut menettelyn, jota KKV on alustavasti pitänyt luonteeltaan mahdollisesti kilpailua rajoittavana, KKV ei pidä terveen ja toimivan kilpailun turvaamiseksi markkinoilla tarpeellisena selvittää asiaa pidemmälle tai ryhtyä toimenpiteisiin.
34. SLM:n soveltama hintaparieteettiehto ei estä Pizza-onlineen asiakkaina olevia ravintoloita vaihtamasta palveluntarjoajaa tai käyttämästä rinnakkain toista palveluntarjoajaa. Hintaparieteettiehto ei rajoita Pizza-onlineen asiakkaana olevan ravintolan mahdollisuutta itse asettaa ruokannoksista veloittamansa hinnat. Lisäksi SLM:n antamien tietojen mukaan ravintola voi asettaa eri hinnan kilpaileviin pikaruokan tilausvälityspalveluihin, ja että hintaparieteettiehto ei rajoita ravintolaa hinnoittelimesta vapaasti sen omassakaan ravintolassa muiden kuin takeaway-tuotteiden osalta. KKV ei siten pidä tarpeellisena selvittää asiaa pidemmälle myöskään hintaparieteettiehdon osalta.
35. KKV ei ole saanut asiassa näyttöä siitä, että SLM:n menettelyssä olisi kyse kilpailulain 4 ja 7 §:n vastaisesta määrävän markkina-aseman väärinkäytöstä tai 5 §:n mukaisesta kielletystä elinkeinonharjoittajien välisestä kilpailunrajoituksesta. KKV katsoo, ettei asian selvittämistä ole syytä jatkaa. KKV poistaa asian käsittelystä.
36. KKV voi ottaa asian uudelleen käsiteltäväksi, mikäli se saa uutta tietoa, jonka perusteella on syytä epäillä asiassa käsitellyn toiminnan olevan kilpailulain vastaista.

8 Sovelletut säännökset

Kilpailulaki (948/2011) 4, 5, 7 ja 31 §

9 Muutoksenhaku

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tässä asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta markkinaoikeudelta kilpailulain 44 §:n perusteella siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

21.12.2017

10 Lisätiedot

Lisätietoja päätöksestä antavat erikoistutkija Harri Puskala (puhelin 029 505 3664) ja kilpailuasiantuntija Mika Hermas (puhelin 029 505 3344). Sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@kkv.fi.

Johtaja

Kirsi Leivo

Erikoistutkija

Harri Puskala